

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej
oraz Wojskowej Służby Polek
87-100 Toruń, ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 186
e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl

poprzedni w K: 385

✓ 103
WS

Kościuszyna
JOW Gr. P.
+ Stawska Gertruda
zam. Tymin

K-385/385 Pom.¹

**SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI**

Stawska Gertruda

D: K-385/385 Pom.

Kościuszka 1010 Sp. J.

- I./1. Relacja k. 6 s. 1-9
- I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —
- I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —
- II. Materiały uzupełniające relację —
- III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —
- III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —
- III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —
- III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —
- III./5. Inne ...
- IV. Korespondencja —
.....
.....
.....
- V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 5
- VI. Fotografie brak

1/1. Relacja - Stawska Gertruda:

1. Relacja o uroczystości (...), spisana przez Elżbietę Sawicką 28.12.1978, ręk. oryg. k. 2 s. 1-3
2. List F. Wojtowis z 1.02.1979 z inf. o Gertrudzie Stawskiej, ręk. oryg. k. 2 s. 4-7
3. Wyciąg z relacji Marii Klimelskiej spisanej przez Stanisława Klimelskiego, ręk. oryg.; wyciąg z relacji Alojzego Bruskiego ps. "Skowronki" i im. mps kop. k. 1 s. 8
4. Nota biograficzna "Stawska Gertruda" sporządzona na podst. Drodzi, mps k. 1 s. 9

1

Relacja o uczestniczeniu walców opornych
+ Gertondriu Staroskiej zamężnej Tymimowej

I Dane osobiste

1. Staroska Gertonda, zamężna Tymim od 1941 r.
narodzisko wojenne Staroska bo ślub nielegalny
2. urodz. 1920 r., w Lidzbarku pow. Toruń
żmarta 1940 r. jesienią
młodszą potajemnie drucika marzec dnia 25 X 42 r.
pochowane w Gdaińsku, bo w ~~1940~~ żmarta w trybie
ry w niosty Salomei Wojtowicz w Gdaińsku.
3. Stanisław Staroski i Pelagia Staroska z d. Mielniczka
4. Głównie mieszkają w M. Dworze pow. Toruń
Mąż z Tadeusz Tymim, student Politechniki Gdaińskiej lub
Uniwersytetu Pom. - potajemny potajemnie wobec
zakonu udrumienia ślubu Polakom
5. szkoła handlowa w Toruń lub Działdowa.
mieszkała w rodzinie, która tuż przed wojną przenie-
sła do Rosji Tymim (jako Keszczewski)
Uj. p. Heleny Mitki z d. Kieszczewskiej była to dziewczyna
bardzo skromna, dobre wychowanie, odważna, reso-
lutna, pracowita -
6. adres swagra Stanisława Kieszczewskiego
77 Zolnierska ul. Krasnopolka 10 m 2

II okres przedwojenny do 1. IX 1939 r.

1. mieszkała z rodzicami w Rosji Tymim; tuż
pracowała, pomagała starożyj par. matce w gospodar-
stwie domowym
2. brak dwójki

III okres okupacji

1. pracowała u gospodarstwa swagra Kieszczewskiego
Kieszczewski, w którego mieszkała z matką w Gdaińsku
Bosze, pow. Rosji Tymim
2. przenieśli do Gryfa od maja 1941, zaproszenie
przez Gierow Kieszczewski; ps. mi. swam

do recepcji + Gertrudziej
Stawskiej, 1. II. 1978

4

Szanowna Pani!

W odpowiedzi na Pani list
podaję dane dotyczące mojej siostry
Gertrudy Stawskiej, urodzonej
dnia 8. XI 1919 roku we Wlewsku
pow. Brodnica, z ojca Stanisława
Stawskiego i matki Pelegii z d. Melich
Lewod ojca lesnik. Niepracowała
zawodowo, niezamężna.

O działalności siostry w czasie
okupacji nie mogę nic powiedzieć,
ponieważ nie miałam z nią
kontakty. Takich informacji mogłoby
udzielić mój szwagier Stanisław
Kimmelstein - siostra w pierwszych
latach wojny przebywała w jego domu!

*1945 problem
zakładów z siedzibą
w Gdyni 1943*

~~W~~ roku 1943 dotarło do nas
wiadomości że siostra moja przebywa
w Bydgoszczy u mej niezyszej żni dnie
Kwymi, że jest bardzo słaba.
Mieszkaliśmy wówczas z mężem,
dziećmi w Bydgoszczy pow. Nieszawa.
Postanowiliśmy zabrać siostrę do
siebie i zająć się jej zdrowiem.
Stan zdrowia siostry był beznadziejny.
Leczenie, rokował kilka dni życia.
Tęż tak się stało - zmarła dn. 16.06.1943 r.
dnia połytku w naszym domu,
(ciężka choroba serca) została pochowana
na tamtejszym cmentarzu.
Z relacji siostry wiem tylko, że była
pomęczona - zmieniła często miejsce
połytku. Była szczęśliwa że wreszcie znalazła
spokój i opiekę w naszym domu. Nie zdawała
sobie sprawy ze stanu swego zdrowia.
Po wszelkie informacje jakimi mogę
służyć na temat siostry.

Opisuję z porozumieniem
80-759 Gdanisk ul. Czysta 14/16 S. Wojtowiczowa verti.

2
p. Filomena Wojtowa nie jest
mi znana

Slaska

Wyciąg z relacji Marii Kinskiej

8

ARCHIWUM
ELŻBIETY ZAWACKI

Gertruda Skawska do tajnej organizacji "Gryf Pomorski" wstąpiła w maju 1941 r. i zaprzyjaźniła się z panem Józefem Gierwałdem ps. "Ryś". Skawska Gertruda była siostrą moją i organizowała ludzki powiatami Kościerzyni i Kartuskiej.

W dniu 3 maja miała być aresztowana przez gestapo uprzednio jednak powiadomiona, wyjechała z Tuchego Bóru do mojej siostry Wandy Kupis, zamieszkałej w Łazisku pow. Tucholski.

Z powodu ciężkiego trybu życia w organizacji zmarła na skutek ataku serca pod koniec 1943 r.

Rel. spisane Skawstów Kinskiej "Dzłb"

77-200 Miastko, Małopolska 10/2

+ Stawska Gertruda

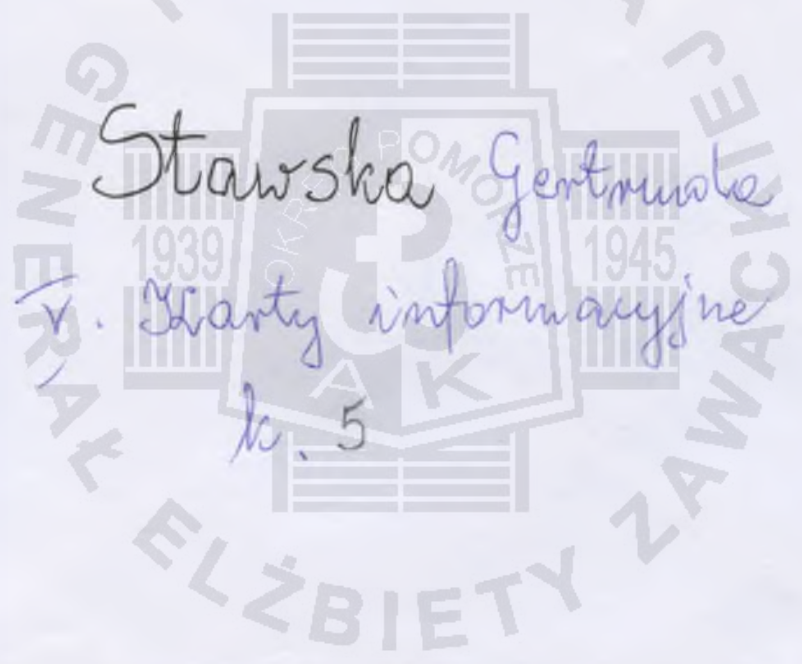
/8.XI 19,+ 16.VI 43/,ur.we Wlewsku pow.Brodnica
c.leśniczego Stanisława i Pelagii z d.Malich
mąż Tynin,student poślubiony w 1941 r. potajemnie
wobec zakazu udzielania ślubu Polakom.
W czasie okupacji mieszkała u szwagra Kinelskiego
leśniczego w Głuchym Borze pow.Kościerzyna
Zaprzyiężona w maju 1941 r.do TOW "Gryf Pomorski"
była łączniczką wywiadu między Kościerzyną a Kar-
tuzami.Poszukiwana przez Gestapo miała być aresz-
towana w maju 1942 r. /według relacji H.Mitki
była wyznaczona nagroda Gestapo 10.000 RM za wy-
danie Gertrudy/.Uprzedzony o tym Kinelski ze sy-
nem przeszedł do bunkrów partyzanckich,Gertrudę
będącą w ciąży,mąż zdołał wywieźć.Po powrocie do
leśniczówki Tynin i Kinelska zostali aresztowani
i zginęli.Gertruda niemeldowana urodziła w stra-
snych warunkach martwe dziecko,które trzeba było

w nocy potajemnie pochować na cmentarzu pod gro-
źbą morderstwa dziecka.Gertruda odtąd chorując
tuliła się w różnych miejscach ukrywając się;
zmarła w Bądkowie pow.Nieszawa u siostry i tam
pochowana.

Zbiory E.Zawackiej,poz.385 Pom., III 1980 r.
Źródła:-rel.szwagierki heleny Mitki,Toruń,Reja 4
-rel.siostry S.Wojtowicz,Gdańsk
-rel.A.Bruski,sztab "Gryfa" pow.Kościerzyna
-rel.St Kinelskiego,Miastko
-pismo notariusza nien.Sandmanna z Gdańska

T: 22 - 385/385 Pom.

Doświadczone

Stawska Gertmusk

v. Karty informacyjne

l. 5

1

2. 385/P

3. gwałt Poważny
Kościelnym 1

4. ⁺ Stawska Gertruda 5. Stawska
(zamieszkała Tymim od 1941)

6. Stawska
(mała dziewczynka zabijana przed policją niemiecką)

8. Stanisław, Pelagia? 9. wr. 1920 r. Lelczbark Holak
z domu? pow. Brodnica

10. Kościelnym przed wojną
skupczyca kmiński Głuchajów
po Kościelnym 11. zmarła XII-1943 w pow.
między innymi siostry

12. Rel. Hel, Kmiński, siostry Stawski
rel. verbe

K 123,

od maja 1941 do Góty Pań; termiska między pas Kattun; Książ
przekiwaną przez Gestapo z wyznaczony magro do

KOŚCIEŻYNA 3
TOW "Gryf Pomorski"

Jerew

+ STAWSKA GERTRUDA

rol. Nohy Biograf. Stawisk Meert. Walki... s 480

ram. Koszewyca, Koskiy

Agenniestka roziadau TOW "Gryf Pomorski"

Amaste, Boghion, pas. Michauski

29

4

27.† Sławska Gertruda - Leśniczówka Głuchy Bór pow. Kościerzyna
Członkini TOW "Gryf Pomorski", pełniła funkcję kuriera między powiatem
kościerskim a kartuskim. Pomagała materialnie partyzantom i ukrywającym
się Polakom. Była odpowiedzialna za punkt apteczny, opatrywała rannych. W
dniu 3.V 1943 r. miała być aresztowana. Aresztowania uniknęła ratując się
ucieczką. Zmarła pod koniec 1943 r. z uwagi na nerwowy tryb życia w orga-
nizacji.

relacja B. Brunkiego

Kościelnia
TOW Gryf Pom
5

STANSKA GERTRUDA

Zaprzysiężona do TOW Gryf w V 1941 przez J. Gierszewskiego ps Rys, pełniła funkcję łączniczki między powiatami karczewskim i kartuskim. Wzięła udział w wyprawie w V 1943, ukrywała się u swej kochanki W. Kups w Łazku, tam też zmarła na atak serca pod koniec 1943.

T.: Kirelska M., insp. Tczew, I/s. 4

Mościemu. przed wojną
adres szwagierki
Helena Mikhael-Kiwelska
Toruń!

Kościerny

+ Stawska Gertruda

Stawska Gertruda

ZESKANOWANE

